

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nástupci císaře Františka Josefa I. – korunní princ Rudolf

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_201
Datum vytvoření:	6. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovední
Tematická oblast:	František Josef I. a jeho doba
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí s veřejným i soukromým působením korunního prince Rudolfa

Nástupci císaře Františka Josefa I.

korunní princ Rudolf

- ❖ 21. srpna 1858 zámek Laxenburg u Vídně – 30. ledna 1889, Mayerling
- ❖ byl synem císaře Františka Josefa I. a jeho manželky císařovny Alžběty Bavorské
- ❖ rakouský arcivévoda a následník trůnu rakousko-uherského mocnářství
- ❖ dlouho očekávaný následník se narodil po dvou sestrách
- ❖ od prvního dne jeho života čestným plukovníkem 19. pěšího - František Josef chtěl mít ze syna především skvělého vojáka, i když - jak se později ukázalo - měl Rudolf vlohy spíše k vědě a technickým oborům
- ❖ císařovně Alžbětě nebylo povoleno dítě kojit – pečlivě byla vybrána kojná, která měla velice dobré postavení, plat a výhody, protože na jejím zdraví záviselo zdraví následníka a tak i osud monarchie
- ❖ kojná se jmenovala Marjánka, byla z Čech a její roční plat činil 1000 zlatých (roční plat dělníka v továrně se pohyboval okolo 500 zlatých)
- ❖ Rudolf byl velmi citlivý a bojácný chlapec, neměl pevné zdraví a otcovy snahy o zlepšení jeho fyzické kondice se u něj nesetkávaly s potěšením a nepřinášely výsledky
- ❖ toužil po vyšším vzdělání, přes jeho nechuť mu ale byla určena vojenská kariéra
- ❖ v roce 1878 přijel do Prahy, aby zde narukoval jako c. k. plukovník 36. pěšího pluku
- ❖ v Praze se Rudolf nevěnoval pouze vojenské službě a psaní politických a vědeckých spisů, zaznamenáno je i několik jeho milostných aférek
- ❖ během dospívání bylo vytipováno několik vhodných kandidátek na budoucí císařovnu a Rudolfovu choť – nakonec byla vybrána druhá dcera belgického krále, princezna Stefanie
- ❖ námluvy byly velmi chladné, bledá a nepříliš vzhledná Stefanie se Rudolfovi nezamlouvala, přesto bylo budoucímu svazku králem Leopoldem II. požehnáno

- ❖ svatba se konala v květnu roku 1881 ve Vídni
- ❖ Stefanie nebyla na vídeňském dvoře přijímána příliš srdečně a i její muž jí časem dával najevo, že nebyla jeho vyvolenou – pouštěl se do milostných avantýr a dobrodružství, která se ani nesnažil udržovat v tajnosti
- ❖ 2. září roku 1883 se narodila dcera Alžběta, domácíky přezdívaná Erzs - , což je maďarská zdobnělina pro Alžbětu - maď. Erzsebet
- ❖ další děti bohužel nenásledovaly – porod byl velmi komplikovaný a Rudolf navíc nakazil svou ženu kapavkou
- ❖ postupně se propadal do stále větších depresí, pocitů marnosti a nepochopení
- ❖ jeho spory s otcem byly veřejným tajemstvím – jejich názor na politické záležitosti i soukromý život byly velmi odlišné
- ❖ 30. ledna roku 1889 po šesté hodině ranní spáchal spolu se svou milenkou Mary Vetserovou na zámečku Mayerling nedaleko Vídně sebevraždu
- ❖ před smrtí Rudolf napsal několik dopisů na rozloučenou – svým přátelům, své matce, nenapsal však svému otci, kterého tím velmi ranil
- ❖ sebevražda korunního prince se musela ututlat, proto byl lékařskou zprávou prohlášen za duševně chorého a tak mohl být pohřben do vysvěcené půdy
- ❖ mrtvé tělo Mary Vetserové si z Mayerlingu odvezli její příbuzní, a protože Mary přijela v otevřené bryčce, sledována místními obyvateli, musela také být viděna, jak odjíždí – tato bizarní a morbidní přehlídka byla konána v zájmu státnických záležitostí a potlačení jakéhokoli skandálu
- ❖ existence druhého mrtvého těla v Meyerlingu byla až do zániku monarchie oficiálně popírána

Žádné rozmazlování

V šesti letech Rudolf dostal vlastní dvůr a nejvyššího hofmistra, jenž byl zároveň i jeho vychovatelem. Byl jím necitlivého a přísný generálmajora hrabě Gondrecourt. Rudolf byl odloučen od své sestry Gisely, jediného člena rodiny, se kterým si rozuměl. Otec byl příliš ponořen do svých státnických i vojenských povinností a matku vídal Rudolf velmi zřídka. Císařovna Alžběta totiž rezignovala na neustálé spory se svou tchyní Žofií, a tak velmi často cestovala a o děti se téměř nestarala. Až když viděla a přímo se zhrozila, jak na Rudolfa působí tvrdý vojenský drill jeho vychovatele – např. když ho v noci budil výstřelem z pistole, poléval ho studenou vodou či ho zavřel do obory a pak křičel, že se na něj řítí divočák a Rudolf pak z toho byl roztřesený, pobledlý, bojácný a nemocný – Alžběta rázně zakročila a našla nového vychovatele, který měl k chlapci citlivější přístup. Přesto však byl Rudolf následky tvrdé výchovy poznamenán po celý život.

Celoživotní koníček

Rudolfovým obrovským koníčkem byla odmalička zoologie, zvláště pak ornitologie. Již jako dvanáctiletý sepsal pojednání Lovy na orly. V patnácti letech se osobně seznámil na vídeňské Světové výstavě s nejslavnějším ornitologem té doby Alfredem Brehmem, který se stal Rudolfovým častým hostem v jeho rezidenci v Praze na Hradčanech. Spolu vedli různé diskuse a účastnili se různých výprav a lovů. Vznětlivé a obhroublé chování k nelibosti dvořanů Rudolf Brehmovi promíjel. Antipatie dvořanů k Brehmovi umocňovalo i to, že byl protestant, darwinista a svobodný zednář, proto se snažili Rudolfovi přátelství s ním ukončit.

Vybíravý žák

Jako osmiletý měl Rudolf řadu reprezentačních povinností – např. navštěvoval sirotčince a školy, v kterých zkoušel stejně staré žáky. Aby stíhal velké nápory učiva, často vstával o čtvrté hodině ranní. Velmi ho zajímal dějepis, naopak neměl rád francouzštinu. Rudolfův učitel se v něm snažil prohloubit úctu ke vzdělaným lidem, vychoval ho k odmítání předsudků a k toleranci k menšinám, k podporování demokracie a odmítání absolutismu. V Rudolfových sešitech je proto patrný odpor ke šlechtě i duchovenstvu, které stavěl do protikladu k vědě, vzdělání a občanství. Rudolfův učitel přírodovědy Josef Krist byl Čech a vzbudil v něm velký zájem o přírodní vědy i tím, že mnoho času trávili v muzeích a nebo přímo v přírodě pozorováním.

Moderní duch 19. století tkvěl pro mladého Rudolfa jen v přírodních vědách, dějinách a politice, ostatní předměty – umění, literatura, hudba, matematika, jazyky, sport i divadlo – ho téměř vůbec nezajímaly.

Na námluvy s milenkou

Ke klidnému pobytu v Bruselu Rudolfovi pomáhala i jeho milenkka, kterou si vzal s sebou. O celé aféře se dozvěděla Stefaniina rodina. Ta však nechala tento skandál pod pokličkou, aby se mladý pár nedostal do rozepří hned v počátcích společného života.

Hektický životní styl

Rudolf hodně pracoval a protože si rád užíval i zábavy a veselí, neustále spěchal. Večer či v noci, když přišel pozdě domů, po dlouhé hodiny pracoval, a aby se udržel vzhůru, pil ledově vychlazené šampaňské smíchané s koňakem, chodil spát ve 2 nebo 3 ráno a za 3 hodiny znovu vstával.

Navíc byl neustále vysílán na namáhavé služební cesty po celé říši, měl i různé reprezentační povinnosti. Hektický Rudolfův život posledních let měl jediný uklidňující bod – Mizzi Casparovou, ženu, k níž se vždy rád vracel a již opravdu miloval.

S Mizzi a několika přáteli trávil čas v zapadlých hospůdkách na okraji Vídně a cítil se svobodný. Byla to Mizzi, se kterou také poprvé hovořil o společné sebevraždě. Mizzi však nebrala jeho návrh vážně a vysmála se mu.

Osudová milenka

baronka **Mary Vetserová**

17. března 1871 - 30. ledna 1889

velice krásná a atraktivní, ozdoba večírků a plesů
černovlasá dívka s mandlovýma očima a růžovou pletí
S Rudolfem se setkala poprvé 12. dubna 1888 na
dostizích ve Freudenau – velice rychle se rozhořela
milostná romance

romanticky založená a bláznivě zamilovaná Mary věděla,
že jejich láska nemá budoucnost, rozhodla se proto
vyhovět Rudolfovým prosbám o společný odchod ze
života

30. ledna roku 1889 nejprve Rudolf zastřelil Mary a
v zápětí sebe

poslednímu přání obou milenců o společném hrobě
nebylo vyhověno – Rudolfovo tělo bylo uloženo do
rodinné hrobky v Kapucínské kryptě ve Vídni.

Použité zdroje

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/af/Mayerling10.jpg>. [online]. [cit. 2013-08-06].

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ab/Vetsera.jpg>. [online]. [cit. 2013-08-06].

HAMANNOVÁ B. *Rudolf. Korunní princ a rebel*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0433-7.

HAMANNOVÁ B. Alžběta. *Císařovnou proti své vůli*. 3. vyd. Praha: Brána, 2011. ISBN 978-80-7243-539-5.